

ĐÁNH GIÁ KỸ NĂNG VIẾT CHO SINH VIÊN THÔNG QUA HÌNH THỨC “PORTFOLIO” : ƯU ĐIỂM, HẠN CHẾ, VÀ CÁCH THỨC TIẾN HÀNH

**Th.s Phạm Thị Thanh Thủy
Hoàng Hải Anh
Khoa Ngôn ngữ và Văn hóa Anh - Mỹ**

I. Đặt vấn đề

Việc đánh giá khả năng học tập của sinh viên thông qua hình thức “portfolio” đối với các môn học đã được áp dụng rộng rãi trong nhiều trường trên thế giới. Với việc dạy tiếng Anh như một ngoại ngữ (ELT), đánh giá theo hình thức này được bắt đầu áp dụng từ giữa những năm 1980. Tuy nhiên ở Việt nam, “portfolio” còn là một khái niệm tương đối mới mẻ. Và ở khoa Anh trường ĐHNH thì hình thức này mới được áp dụng cho việc đánh giá kỹ năng thực hành tiếng viết vài năm gần đây.

Bài viết này sẽ đề cập đến khái niệm portfolio trong kỹ năng viết (writing portfolio), những ưu điểm và hạn chế của việc đánh giá thông qua portfolio (portfolio assessment) so với việc đánh giá bằng hình thức thi hay kiểm tra (test) thông thường, và cách thức tiến hành đánh giá. Bài viết cũng đề cập tới cách dùng hình thức portfolio để đánh giá kỹ năng thực hành tiếng viết ở năm thứ nhất khoa Anh, Đại học Ngoại ngữ, Đại học quốc gia Hà Nội.

II. Phần nội dung

1. Khái niệm portfolio trong kỹ năng viết.

Portfolio là một tập hợp các bài viết của sinh viên, dựa vào đó giáo viên có thể đánh giá khả năng viết của sinh viên và các kỹ năng viết mà sinh viên đã phát triển được thông qua cả quá trình viết portfolio đó (Murphy & Smith, 1992; Hamp-Lyons & Condon, 2000, etc.).

2. Những ưu điểm của portfolio so với một bài kiểm tra (test) thông thường.

Vì portfolio là một tập hợp những bài viết của người học nên ta thấy được bức tranh tổng thể hơn về năng lực của người học.

- Thứ nhất, xét về tính giá trị (validity) của portfolio: Ta khó có thể đánh giá năng lực của người viết chỉ với một bài kiểm tra chỉ trong vòng 45 đến 60 phút, Nhưng nếu đó là cả một tập hợp bài viết, gồm cả các bản nháp đầu và cuối, và người viết có thời gian để nháp, đọc lại và chỉnh sửa và viết lại cho phù hợp với từng đối tượng người đọc thì việc xem xét năng lực viết của họ lại hoàn toàn có thể làm được.

- Thứ hai, xét về mặt tính xác thực (authenticity) của portfolio: Ta dễ dàng thấy ngay rằng bài kiểm tra trong một khoảng thời gian cố định được thiết kế ra chỉ nhằm mục đích đánh giá khả năng viết của người viết. Nó không phản ánh đúng cách thức mà người ta thường viết trong thực tế. Trong khi đó, các bài viết trong portfolio có thể bao gồm nhiều thể loại viết, các dạng ngôn ngữ khác nhau dùng viết cho nhiều đối tượng độc giả khác nhau, kết hợp cùng với những bài kiểm tra có hạn định thời gian sẽ làm cho portfolio mang tính xác thực cao.

- Xét về tính tương tác giữa người viết và bài viết trong portfolio: Độ tương tác tương đối cao vì người viết phải vận dụng kiến thức ngôn ngữ của mình để lập dàn ý, để viết và chỉnh sửa bài viết. Trong quá trình này, người viết dùng các chiến thuật siêu nhận thức (metacognitive), hay đầu tư cá nhân vào bài viết của mình. Hơn nữa, người viết còn có tương tác với những người bạn đọc và sửa bài viết cho mình.

- Xét về tác động của portfolio: Đánh giá thông qua portfolio có tác động phản hồi tới người viết, cho họ cơ hội để suy ngẫm, để tự hào về tác phẩm của mình, Họ cũng có thể

tự đánh giá bài viết của mình theo các tiêu chí đánh giá cụ thể, và tự chỉnh sửa bài viết của mình cho phù hợp với tiêu chí đánh giá đó.

3. Những hạn chế của việc đánh giá kỹ năng viết của sinh viên thông qua portfolio.

- Một hạn chế nổi bật của đánh giá qua portfolio là độ tin cậy của những điểm chấm cho từng bài viết. Thực tế cho thấy khó có thể tìm được chính xác mức độ tiến bộ của từng bản nháp.

- Một hạn chế khác nữa là tính thực tiễn của việc đánh giá bài portfolio. Mọi giáo viên đều phải rất nhiệt tình và họ tốn nhiều thời gian cũng như công sức cho việc chấm portfolio.

- Việc huấn luyện giáo viên chấm portfolio để họ cùng có chung một tiêu chí đánh giá cũng như cảm nhận tương đối giống nhau về nội dung của cùng một bài cũng không phải là công việc đơn giản.

- Hơn nữa, việc hướng dẫn, giải thích cách làm portfolio cho nhiều lớp sinh viên hàng năm cũng là một công việc khổng lồ.

- Cuối cùng, viết portfolio là một công việc mang tính tập thể, hợp tác nhiều hơn là công việc cá nhân, nên có thể sẽ khó xác định ai là chủ sở hữu thực sự của những bài viết trong portfolio đó. Hơn nữa, một số sinh viên có thể sao chép bài viết mẫu hoặc bài viết của người khác, hay nhờ bạn bè người bản xứ viết hộ bài, dẫn đến việc khó đánh giá chính xác khả năng viết của mỗi người học.

Từ những ưu điểm và hạn chế của việc đánh giá kỹ năng viết thông qua portfolio ở trên, chúng ta có thể có những chiến lược sau đây để thực hiện việc đánh giá này.

4. Tiến hành đánh giá kỹ năng viết của sinh viên thông qua portfolio.

- Khi tiến hành đánh giá qua portfolio, chúng ta nên lưu ý hai điểm chính sau đây: xác định rõ mục đích của viết portfolio và quyết định nội dung của portfolio. Mọi quyết định về các bài tập cần đánh giá và về phương pháp chấm điểm cần phải dựa trên mục đích đánh giá của giáo viên. Cushing-Weigle (2002), Trotman (2004), cho rằng những mục đích sau là quan trọng: để nhà trường đánh giá sự tiến bộ của cá nhân sinh viên, để phát triển khả năng tự đánh giá của sinh viên, và để khích lệ sinh viên học tập.

- Khi quyết định nội dung của portfolio, giáo viên có thể yêu cầu sinh viên viết lại toàn bộ những thể loại viết đã được học ở lớp, hoặc cũng có thể để cho sinh viên tự lựa chọn nội dung viết nhằm kích thích sinh viên viết bài, phát triển khả năng viết, và khả năng cộng tác của các em để hiệu chỉnh bài viết.

- Tiếp theo là lựa chọn những gì cần đưa vào portfolio. Nếu giáo viên muốn đánh giá đến thành tích viết của sinh viên thì có thể yêu cầu sinh viên nộp portfolio gồm những bài viết hay nhất để chấm điểm. Nếu giáo viên muốn xem quá trình tiến bộ của sinh viên trong môn viết hay cách thức sinh viên phát triển kỹ năng và tiểu kỹ năng viết thì lại yêu cầu sinh viên nộp portfolio gồm cả những bản nháp và bản hiệu đính của bản thân và bạn bè.

- Tiêu chí chấm portfolio cũng phải được đưa ra thảo luận một cách kỹ càng như là chấm một bài kiểm tra và cũng phải được thông báo công khai cho giáo viên và sinh viên.

5. Đánh giá kỹ năng thực hành tiếng viết cho sinh viên năm thứ nhất khoa Anh, trường ĐHNH, ĐHQGHN bằng hình thức portfolio.

Tổ thực hành tiếng 1 khoa Anh đã và đang tiến hành đánh giá kỹ năng viết cho sinh viên dùng hình thức portfolio từ năm học 2004 – 2005. Mọi nguyên tắc tiến hành đánh giá qua portfolio đều được tổ cân nhắc và áp dụng, nhằm phát huy mặt mạnh của phương thức đánh giá này, đồng thời cố gắng khắc phục tối đa những điểm yếu. Tổ đã thực hiện được việc quan trọng là có chương trình định hướng đầu năm học cho sinh viên, trong đó giới thiệu cụ thể về hình thức viết portfolio, các bước tiến hành viết, hiệu đính bài viết,

nộp portfolio, tiêu chí đánh giá portfolio, v.v. (Xin xem cụ thể ở giáo trình viết năm thứ nhất Writing 1 (2005).)

Để khắc phục điểm yếu của viết portfolio là sinh viên có thể sao chép hay nhờ viết hộ bài, chúng tôi chỉ lấy điểm portfolio như là một phần đánh giá, chiếm từ 30% đến 50%. Cuối kỳ học, sinh viên vẫn phải làm bài kiểm tra viết trong một thời gian cố định, và điểm bài kiểm tra này vẫn là quan trọng nhất. Hơn nữa, chúng tôi cũng yêu cầu sinh viên viết bản nháp đầu tiên tại lớp, giáo viên có ký nháy để đánh dấu, sinh viên chỉ viết các bản sau tại nhà sau khi đã chỉnh sửa và điểm của bài viết đó sẽ là điểm trung bình của các bản viết nháp. Kết quả chúng tôi thu được cho đến nay là khá khả quan.

III. Kết luận

Qua nghiên cứu lý luận và áp dụng vào thực tiễn việc đánh giá kỹ năng viết qua hình thức viết portfolio đối với sinh viên năm thứ nhất khoa Anh, ĐHNH, ĐHQGHN đã cho thấy mặt tích cực của hình thức đánh giá này, đặc biệt về tính giá trị và xác thực của khâu kiểm tra đánh giá. Mặc dù còn nhiều điểm phải bàn như tiêu chí đánh giá hay những cản trở về sức lực, thời gian, v.v., hình thức đánh giá bằng portfolio vẫn là một hình thức tiên tiến hơn so với cách kiểm tra thi cử truyền thống.

Tài liệu tham khảo

Bachman, L. F. and Palmer, A. S. *Language Testing in Practice*. OUP, 1996.

Cushing-Weigle, S. *Assessing Writing*. CUP, 2002.

Ham- Lyons, L. and Condon, W. *Assessing the Portfolio : Principles for Practice, Theory and Research*. Hampton Press USA, 2000.

Murphy, S. and Smith, M. A. *Writing Portfolios, A Bridge from Teaching to Assessment*. Pippin Publishing Corporation, 1992.

Trotman, W. *Portfolio Assessment*. MET VOL 13 NO 4 2004.